

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.125/2021/9. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Kádár Zoltán ügyvéd ügyintézése mellett eljáró Dr. Kádár Zoltán Ügyvédi Iroda (Cím10.) által képviselt Felperes1 (Cím2.) I. rendű és Felperes2 (Cím4) II. rendű felpereseknek – a Dr. Máté Irén ügyvéd (cím13) által képviselt Alperes1 (Cím1.) I. rendű és Alperes2 (Cím3.) II. rendű alperesek ellen kötelesrész kiadása és járulékai iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 12.P.20.083/2019/84. számú ítélete ellen az alperesek által 85. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részében részben megváltoztatva az I. rendű alperes által az I-II. rendű felpereseknek megfizetendő kötelesrész összegét személyenként 29 987 298 (huszonkilencmillió-kilencszázhatszázhetvenkét-ezer-kétszázkilencvennyolc) forintba leszállítja. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét annak fellebbezett részében helybenhagyja azzal, hogy az ítélet rendelkező részében a felperesek javára átadott Magyar Államkincstár által átutalt támogatások, hagyaték tárgyát képező együttes összege 3 370 642 (hárommillió-háromszázhetvenkét-ezer-hatszáznegyvenkét) forint, az indokolás [5] bekezdés 13. pontjában ténylegesen helység1 helyrajzi szám1, míg 16. pontjában helység1 helyrajzi szám2 helyrajzi szám szerepel.

Az I. rendű alperest 2573 (kétezer-ötszázhetvenhárom) forint általános forgalmi adót tartalmazó 12 104 (tizenkétezer-száznegy) forint, a II. rendű alperest 83 203 (nyolcvanháromezer-kétszázhárom) forint általános forgalmi adót tartalmazó 391 363 (háromszázkilencvenegyezer-háromszázhatvanhárom) forint másodfokú eljárással felmerült költség 15 napon belüli megfizetésére kötelezi a felperesek, mint egyetemleges jogosultak javára.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A 2018. március 05. napján végintézkedés hátrahagyása nélkül elhunyt Felperes2 örökhagyó és II. rendű alperes házastársak voltak, házasságukból felperesek és I. rendű alperes származtak.

[2] Az örökhagyó és II. rendű alperes közötti házassági életközösség több évvel az örökhagyó halála előtt véglegesen megszakadt, annak helyreállítására nem volt remény. Az örökhagyó a visszatérés szándéka nélkül elhagyta a korábbi közös lakóhelyül szolgáló cím14 szám alatti ingatlant, a felek külön gazdálkodtak. 2017. május 16. napján a II. rendű alperes a M. Járásbíróságon pert indított az örökhagyó és társai ellen házastársi közös vagyon megosztása iránt, mely per az örökhagyó halálára tekintettel félbeszakadt; majd jelen per alperesei által kötött tartási szerződésre tekintettel jelen per II. rendű alperese (azon eljárásban felperes) keresetétől elállt.

[3] Az örökhagyó és az I. rendű alperes közösen gazdálkodtak, mezőgazdasági termeléssel és juhtenyésztéssel foglalkoztak, mindketten rendelkeztek saját állománnyal is; mind az örökhagyó, mind az I. rendű alperes megélhetését e gazdálkodás biztosította. A felek két családi gazdálkodást hoztak létre 2002-ben: az egyik családi gazdaságban az alperesek,

míg a másikban az örökhagyó és az I. rendű felperes vettek részt. A tényleges irányítást azonban az örökhagyó végezte, ennek keretében döntött a jövedelem felhasználásáról, és a termőföldek adás-vételéről, így arról is, hogy azok tulajdonosaként az ingatlan-nyilvántartás kit tüntessen fel.

[4] Az I. rendű alperes a 2013. augusztus 27. napján kelt szerződéssel 9 800 000 forint vételár fejében értékesítette az ingatlan-nyilvántartásban nevében álló helység1 helyrajzi szám3 helyrajzi számú ingatlant, melyet korábban az örökhagyó vásárolt más ingatlan eladásából befolyt vételár felhasználásával. A vevők a vételárból 5 000 000 forintot 2013. június 17. napján az örökhagyónak utaltak át, a fennmaradt összeget is az örökhagyónak fizették meg. Az örökhagyó 2013. június 11. napján kelt szerződéssel vásárolta meg a helység1 helyrajzi szám4 helyrajzi számú ingatlant 22 025 000 forint vételárért, amelyet a szerződés aláírásától számított 8 napon belül vállalt kifizetni.

[5] Az örökhagyó 2015. július 08. napján kelt ajándékozási szerződéssel a helység1 helyrajzi szám5, és a helység2 helyrajzi szám6 helyrajzi számú ingatlanokat az I. rendű alperesnek ajándékozta, az ajándék értékét a szerződésben 20 000 000 forintban jelölve meg. A szerződés 11. pontjában az ajándékozó kijelentette, hogy az ajándékozásra azért került sor, mert gyermeke kisegítette, amikor 2013. évben megvásárolta a helység1 helyrajzi szám4 helyrajzi számú ingatlant, annak vételárát biztosította a részére úgy, hogy saját tulajdonát képező földterület eladásából származó vételárat a rendelkezésére bocsátotta.

[6] Az örökhagyó 2015. augusztus 19. napján kelt ajándékozási szerződéssel a helység1 helyrajzi szám7, helyrajzi szám8 és helyrajzi szám9 helyrajzi számú ingatlanokat is az I. rendű alperesnek ajándékozta, az ajándék értékét 20 000 000 forintban jelölték meg. Az örökhagyó szerződésbe foglalt nyilatkozata szerint az ingatlanokat azért juttatta a gyermekének, mert vele együtt gazdálkodott és korábban a két gazdálkodást nem különítették el; így kívánta elismerni a fia által végzett munkát, és biztosítani számára a további gazdálkodás lehetőségét.

[7] Az örökhagyó a 2015. december 19. napján kelt ajándékozási szerződéssel az I. rendű alperesnek ajándékozta továbbá a helység1 helyrajzi szám10, helyrajzi szám11, helyrajzi szám12, helyrajzi szám13, helyrajzi szám14, helyrajzi szám15, helyrajzi szám16, helyrajzi szám17, helyrajzi szám18, helyrajzi szám19, helyrajzi szám20, helyrajzi szám21, helyrajzi szám1, helyrajzi szám22, helyrajzi szám23, helyrajzi szám2, helyrajzi szám31, helyrajzi szám30, helyrajzi szám4, helyrajzi szám26 és a helység2 helyrajzi szám27, helyrajzi szám28, valamint helyrajzi szám29 helyrajzi számú ingatlanok tulajdonában álló tulajdoni illetőségeit a szerződés szerint összesen 83 707 700 forint értékben. A szerződés 4. pontjában az örökhagyó akként nyilatkozott, hogy a megjelölt ingatlanoknak csupán egy része képezi ténylegesen a tulajdonát: a részaránykiadással szerzett földeknek 1/1 arányban a tulajdonosa, míg az adás-vétel útján szerzett földterületeket az I. fiával végzett közös munka eredményeként szerzett bevételekből vásárolták meg, amely munkavégzéshez való hozzájárulás fele-fele arányú volt, így a földterületek is fele-fele arányú tulajdonukat képezik függetlenül az ingatlan-nyilvántartás tartalmától. A szerződés 13. pontjában az ajándékozó az ajándékozás feltételeként kötötte ki, hogy az I. rendű alperes élete végéig ápolja, gondozza; mely kötelezettség kiterjedt az ajándékozó lakhatásának biztosítására, élelemmel és ruházattal való ellátására, gondozására, betegsége esetén ápolására, gyógyíttatására, halála esetén illő eltemettetésére. A szerződésben az örökhagyó elismerte, hogy betegségében I. gyermeke és felesége látogatták a kórházban, gondoskodtak róla, az orvosi kezelését megszervezték, biztosították szállítását, napi étkezését, otthoni ápolását.

[8] Az ajándékozási szerződéssel átruházott ingatlanok tényleges forgalmi értéke 2015. évben 157 387 820 forint, 2019. évben 267 947 403 forint, az egyes ingatlanokon található erdők együttes értéke 2019. évben 13 355 774 forint volt.

[9] Az örökhagyó diabetes mellitus megbetegedésben szenvedett, 2005-től inzulinnal kezelték. 2015. júliusában a jobb láb II. lábujját, majd a jobb lábszárát amputálták, melyet követően novemberig az I. rendű felperes gondozta. Miután a perbeli ajándékozási szerződések kapcsán közöttük a kapcsolat megromlott, az örökhagyó gondozását a juhtelepen kialakított otthonában nagyobb részt alkalmazottja, tanú2; a gyógyszer kiváltását, főzést, mosást pedig a II. rendű alperes és családja végezte. A gondozásért, gyógyszer kiváltásért, élelemért az I. rendű alperes a közös gazdálkodás eredményéből fizetett. Az örökhagyó különböző megbetegedésekkel 2015. szeptember 03. és 17. napjai között, 2016. novemberében, 2017. február 07-től 15-ig, majd május 17-től 28-ig, augusztus 04-től 22-ig állt kórházi kezelés alatt. 2018. január 18-tól február 19. napjáig a V-i Kórház krónikus osztályán kezelték, majd február 19-től 2018. március 05. napján bekövetkezett haláláig a kórház ápolási osztályán gondozták, mivel további otthoni ápolását a család nem vállalta.

[10] Az örökhagyó hagyatékát képezte a helység1 belterület helyrajzi szám33 helyrajzi számú ingatlan $\frac{1}{2}$ részzilletősége 2 000 000 forint értékben, a helység1 helyrajzi szám30 helyrajzi számú ingatlan 216/129600 tulajdoni illetősége 1 000 forint értékben, a helység1 helyrajzi szám31 helyrajzi számú ingatlan 216/129600 tulajdoni illetősége 1 000 forint értékben, a helység1 helyrajzi szám32 helyrajzi számú ingatlan 10 000 forint értékben, az rendszám1 forgalmi rendszámú Suller Tivadar gyártmányú, 100-2359 típusú, alvázszám1 alvázszámú, 1988. gyártási évű utánfutó 80 000 forint értékben, az Banknál vezetett bankszámlaszám1 számú egyéni vállalkozói számla alapján megillető követelés, melynek egyenlege az örökhagyó elhunytakor 18 198 forint, a Banknál vezetett bankszámlaszám2 számú vállalkozói bankszámla alapján megillető követelés, melynek egyenlege az örökhagyó elhunytakor 12 833 forint volt, a M..... Megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály 291/5501/147/2/2018. iktatószámú adatszolgáltatása alapján megillető egyes szántóföldi növények támogatás történelmi bázisjogosultság (mértéke 145.25 egység), a M..... Megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály 291/5501/147/2/2018. iktatószámú adatszolgáltatása alapján megillető anyajuh szerkezetátalakítási támogatási jogosultság (mértéke 400 darab), a M..... Megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály 291/5501/147/2/2018. iktatószámú adatszolgáltatása alapján megillető anyajuh tartáshoz kapcsolódó támogatási jogosultság (mértéke 375 darab), a M..... Megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály 291/5501/147/2/2018. iktatószámú adatszolgáltatása alapján a Kincstár által 795/5501/21239/1/2017. iktatószámon nyilvántartásba vett, az örökhagyó által benyújtott 2017. évi egységes kérelem alapján megillető területalapú támogatás, zöldítés támogatás, átmeneti nemzeti anyajuhtartás támogatás, termeléshez kötött anyajuhtartás támogatás, termeléshez kötött szálas fehérjenövény termesztés támogatás, VP AKG KK iránti támogatás, a M..... Megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály 291/5501/147/2/2018. iktatószámú adatszolgáltatása alapján a 1773940643 iratazonosító számú támogatói okiratra vonatkozó kifizetési kérelem alapján megillető támogatás. A Magyar Államkincstárhoz bejelentett fizetési számlára 2017. évre vonatkozóan az örökhagyó javára összesen 3 370 642 forintot fizettek meg a halálát követően.

[11] Az eljáró közjegyző a helység1 helyrajzi szám33 helyrajzi számú ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni illetőségét jelen per felpereseinek és I. rendű alperesnek egymásközt egyenlő arányban törvényes lemenőági öröklés jogcímén II. rendű alperes holtig tartó özvegyi haszonélvezeti jogával terhelten, míg az egyéb ingó és ingatlan vagyontárgyakat, valamint követelést a felpereseknek és alpereseknek $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{4}$ arányban törvényes öröklés jogcímén adta át ideiglenes hatállyal. A teljes hagyaték összegét 5 493 683 forintban rögzítette, hagyatéki teherként 384 900 forint temetési költséget és 45 850 forint közjegyzői költséget tüntetett fel.

[12] A felperesek módosított keresetükben kérték az alperesek annak tűrésére kötelezését, hogy a helység1 helyrajzi szám33 helyrajzi számú ingatlan örökhagyó tulajdonában volt 1/2 tulajdoni illetőségének 1/3-1/3 részére tulajdonjogukat II. rendű alperes holtig tartó haszonélvezeti jogától mentesen jegyezzék be, és a 34023/Ü/230/2018/20. számú ideiglenes hagyatékátadó végzésben az örökhagyó gyermekeinek és házastársának 1/4-1/4 arányban átadott egyéb hagyatékot 1/3–1/3 arányban adják át a felperesek részére törvényes öröklés jogcímén. Kérték továbbá I. rendű alperest kötelezni a felperesek részére fejenként 31 801 598 forint – 31 801 598 forint kötelesrész, emellett perköltség megfizetésére. Állították, hogy az örökhagyó halálakor II. rendű alperessel nem állt fenn házassági életközössége és annak helyreállítására nem is volt remény, ezért II. rendű alperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban Ptk.) 7:62. § (1) bekezdése szerint az öröklésből kiesett. Az örökhagyó által 2015. évben elajándékozott ingatlanok a kötelesrész alapját képezik, azok értékét 2019. évi forgalmi értéken kérték meghatározni mivel a juttatáskori értéken történő figyelembevétel méltánytalan lenne a felperesekre. Az ingyenes adományok 284 523 104 forintos értékére tekintettel az őket illető kötelesrész mértékét 31 801 598 forintban határozták meg.

[13] Az alperesek a felperesek keresetének részbeni elutasítását kérték. Állították, hogy az örökhagyó és II. rendű alperes között a házassági életközösség az örökhagyó halálakor is fennállt: bár az örökhagyó túlnyomórészt a telepen kialakított épületben lakott, de II. rendű alperes őt a kórházban rendszeresen látogatta, róla gondoskodott, a házasság felbontására irányuló szándékuk nem volt.

[14] Az I. rendű alperes a kötelesrész iránti igényt I. rendű felperes vonatkozásában 139 944 forintban, II. rendű felperes vonatkozásában 6 139 944 forintban elismerte, ezt meghaladóan kérte a keresetet elutasítani. Vitatta az ingatlanok felperes által megjelölt értékét, a kötelesrész kiadása során az ingatlanokat 2015. évi forgalmi értéken kérte figyelembe venni. Állította, hogy a jutott ingatlanoknak csupán egy részét szerezte ajándékozás jogcímén: a helység1 helyrajzi szám5, és a helység2 helyrajzi szám6 helyrajzi számú ingatlanoknak csupán ½ hányada minősül ajándéknak, a fennmaradó ½ tulajdoni hányad az I. rendű alperes ingatlan-nyilvántartáson kívüli tulajdonszerzésének elismerése. A 2015. december 19. napján kelt ajándékozási szerződéssel jutott ingatlanok közül az adásvétel címén az örökhagyó tulajdonába került ingatlanok ½ tulajdoni hányadára az örökhagyó szintén csupán elismerte I. rendű alperes közös gazdálkodásra tekintettel fennállt tulajdonjogát. A szerződés 13. pontja ugyanakkor ténylegesen tartási szerződés, a részaránykiadással szerzett ingatlanok 1/1, valamint az adás-vétel útján szerzett ingatlanok ½ tulajdoni hányadát az örökhagyó tartás fejében juttatta az I. rendű alperesnek. Emellett az örökhagyó felé nyújtott tartás ellenértékeként havi 70 000, 2015. december közepétől 2018. február végéig összesen 3 710 000 forint hagyatéki terhet kértek figyelembe venni. Kérték továbbá I. rendű felperes vonatkozásában a kötelesrész mértéke meghatározásakor figyelembe venni az örökhagyó által I. rendű felperesnek juttatott 6 000 000 forint összegű ajándékot.

[15] Az elsőfokú bíróság ítéletével a helység1 helyrajzi szám33. helyrajzi számú ingatlan ½ tulajdon illetőségének tulajdonjogát a II. rendű alperes holtig tartó haszonélvezeti jogától mentesen 1/3-1/3 arányban, az örökhagyó egyéb, a közjegyző neve közjegyző 34023/Ü/230/2018/20. szám alatti hagyatékátadó végzésében felsorolt hagyatékát 1/3-1/3 arányban felperesek és I. rendű alperes tulajdonába adta törvényes lemenőági öröklés jogcímén. Kötelezte I. rendű alperest az I-II. rendű felperesek javára személyenként egyenlően 30 367 065 – 30 367 065 forint kötelesrész megfizetésére, ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította. Kötelezte az I. rendű alperest 3 617 537, II. rendű alperest 21 836 perköltség megfizetésére a felperesek, mint egyetemleges jogosultak részére, továbbá

a felpereseket személyenként 120 000 forint, az I. rendű alperest 1 260 000 forint, a II. rendű alperest 7560 forint eljárási illeték megfizetésére az állam javára.

[16] Az ítélet jogi indokolásában kifejtette, hogy a Ptk. 7:62. § (1) bekezdésére figyelemmel a II. rendű alperes vonatkozásában nem annak volt jelentősége, hogy az örökhagyóval kötött házasságát felbontották-e, hanem annak, hogy az örökhagyóval annak halálakor ténylegesen fennállt-e a házassági életközössége, mely tényleges érzelmi és gazdasági közösséget jelent. Az örökhagyó és a II. rendű alperes M. Járásbíróság előtt folyamatban volt perben tett nyilatkozatai és jelen per I. rendű alperesének azon perben tett vallomása alapján megállapította, hogy az életközösség már jóval az örökhagyó halála előtt megszakadt, az alperesek jelen perben tett ezzel ellentétes nyilatkozata, valamint tanú4 tanú vallomása nem volt alkalmas az örökhagyó életében tett nyilatkozatok cáfolatára. A II. rendű alperes által a házasság felbontása iránti kereset előterjesztésére, a több mint 10 évi különélésre és gazdasági elkülönülésre tekintettel bizonyítottanak tekintette, hogy az életközösség helyreállítására sem volt kilátás, ekként a II. rendű alperes a Ptk. 6:72. § alapján kiesett a törvényes öröklésből. A helységi helyrajzi szám33 helyrajzi számú ingatlanon így a II. rendű alperest özvegyi haszonélvezeti jog nem illeti meg, a hagyatékot a törvényes örökösök 1/3-1/3 arányban örökölik.

[17] Az ajándékozási szerződésekkel kapcsolatosan rögzítette, hogy azokkal az örökhagyó a Ptk. 7:81. § (1) bekezdés a) pontjában írt határidőn belül juttatott az I. rendű alperesnek, a juttatás nem minősül szokásos mértékűnek, nem az alperes vagy rászoruló részére nyújtott tartás. Az I. rendű alperes nem bizonyította, hogy az ajándékozási szerződésekben megjelölt ingatlanok egy részén az ingatlan-nyilvántartáson kívül tulajdont szerzett. Habár megállapítható, hogy az örökhagyó és az I. rendű alperes részben közösen gazdálkodott, ennek pontos tartalma, a gazdálkodás eredményének megosztására – annak módjára, mértékére – vonatkozó megállapodás nem bizonyított. A szerződéseknek a Ptk. 6:8. § (1) bekezdése szerinti értelmezésével sem lehet megállapítani, hogy azok az ajándékozás mellett más jogügyletre is irányulnának; azok kizárólag az örökhagyó ajándékozási szándékát, és annak okait rögzítik. Az ajándékozással az I. rendű alperesnek juttatott ingatlanokat ezért a felpereseket a Ptk. 7:75. § szerint illető kötelesrész alapjaként kell figyelembe venni a 7:80. § (1) bekezdése alapján. A kötelesrész számítása során a Ptk. 7:80. § (2) bekezdésére figyelemmel az ajándék keresetlevél benyújtásakor fennálló értékét vette figyelembe, mivel az időközben beállt jelentős értéknövekedésre tekintettel a juttatáskori érték számítása súlyosan méltánytalan lenne a felperesekkel szemben.

[18] Kifejtette, hogy bár a PK 89. számú állásfoglalás alapján az örökségi juttatás ellenében történt tartás ellenértéke hagyatéki hitelezői igényként érvényesíthető, azonban az I. rendű alperes és élettársa tényleges tartást nem nyújtott az örökhagyónak. Az örökhagyó saját lakással és jövedelemmel rendelkezett, ápolását túlnyomórészt az alkalmazottja végezte ellenszolgáltatás fejében. Kiemelte, hogy a M. Járásbíróságon folyamatban volt perben még jelen per I. rendű alperese is azt állította, hogy az örökhagyó mosott magára, süített, főzött is; továbbá az örökhagyó azon indokkal került halálát megelőzően ápolási osztályra, hogy a család a további ápolást nem tudja biztosítani.

[19] Nem találta bizonyítottanak azt sem, hogy az I. rendű felperes az örökhagyótól a betudás szándékával 6 000 000 forintot kapott ajándékba.

[20] A kötelesrész alapjaként az ideiglenes hagyatékátadó végzés szerinti hagyatékot 5 493 683 forint összegben és az I. rendű alperesnek jutott 284 523 104 forint értékű ajándékot vette figyelembe, melyet csökkentett a temetési költségből és közjegyzői díjból álló, összesen 430 150 forintos hagyatéki teherrel. A kötelesrész alapját ekként 289 784 637 forintban határozta meg, melyből a Ptk. 7:82. (1) bekezdése alapján a

kötelesrészre jogosultakat 32 198 293 forint illeti meg. Ezt csökkentette a felperesek által ténylegesen megkapott hagyatékkal kötelezte az I. rendű alperest kötelesrész megfizetésére a felperesek javára.

[21] A perköltségről és feljegyzett kereseti illetékről a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban Pp.) 83. § (2) bekezdése és 102. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

[22] Az alperesek fellebbezésükben kérték az elsőfokú ítélet megváltoztatásával azon ítéleti rendelkezés törlését, amely a helységi helyrajzi szám33 helyrajzi szám alatti ingatlant haszonélvezeti jogtól mentesen adta a felperesek tulajdonába, továbbá kérték, hogy a bíróság a hagyatékot a felpereseknek 1/4-1/4 arányban adja át. Fellebbezésük emellett az I. rendű alperest terhelő kötelesrész leszállítására irányult, elsődlegesen az I. és II. rendű felperesek részére fejenként megfizetendő 17 463 260 forintra, másodlagosan a felperesek javára fejenként megfizetendő 23 284 345 forintra. Harmadlagosan indítványozták, hogy a bíróság a megfizetendő kötelesrészt az ajándék juttatáskori értéken történő figyelembevétele mellett határozza meg. A fellebbezésben eljárásjogi felülbírálatot is indítványozva kérték annak megállapítását, hogy az elsőfokú bíróság 12.P.20.083/2019/62. végzése nem felelt meg a 74/2020. (III.31.) Korm. rendelet 21. § (4) bekezdésének. Indítványozták a 81. számú végzés hatályon kívül helyezése mellett a szakértői bizonyítás kiegészítését, és a földterületek értékének erre tekintettel történő meghatározását. Kérték az ítélet 10. pontjának módosítását ismeretlen összegről 3 370 642 forintra, és az ítélet [5] bekezdés 13. pontban és 16. pontban a helyrajzi szám kijavítását.

[23] Továbbra is állították, hogy az örökhagyó és a II. rendű alperes között a házassági életközösség nem szakadt meg; habár külön lakásban éltek, a II. rendű alperes az örökhagyót betegségében látogatta, lehetőségeinek megfelelően főzött és rendszeresen mosott rá, az örökhagyó lakásában is megjelent. A lakás tetőzetének felújítását a felek közösen végezték, az örökhagyó szállított tűzifát a II. rendű alperesnek, alkalmazottai tartották rendben az udvart. Kiemelték, hogy az elsőfokú ítéletben foglaltakkal ellentétben a felek között a házasság felbontására irányuló per nem indult; az életközösséget a II. rendű alperes sohasem tekintette megszűntnek, a házassági vagyontársaság megosztása iránti pert csupán az I. rendű felperes ráhatására indította.

[24] A kötelesrész leszállítását elsődlegesen arra tekintettel kérték, hogy a II. rendű alperes kiesésének hiányában egy főre jutó örökrész csökken, így csökken a kötelesrész mértéke is. A kötelesrész csökkentésének indokaként hivatkoztak továbbá arra, hogy az örökhagyó a 2015. december 19. napján kelt ajándékozási szerződésben elismerte az adás-vétel útján szerzett ingatlanok 1/2 tulajdoni hányadára az I. rendű alperes tulajdonszerzését a közös gazdálkodás alapján, annak mértékét is megjelölve fele-fele arányban; mely nem az ajándékozás magyarázata. Az örökhagyó szerződésbe foglalt nyilatkozata igazolja a közös gazdálkodás tényét és az eredményen való osztozás módját, amelyet a tanúk is alátámasztottak; az említett külön gazdálkodás csak nyilvántartás szerinti volt. A fennmaradó ingatlan tulajdoni hányadokra az ajándék feltételeként az örökhagyó a gondozást, ápolást állította, melynek az I. rendű alperes és élettársa eleget tett, ezért az e szerződéssel jutott ajándék nem képezi a kötelesrész alapját. Álláspontjuk szerint a 2015. július 8. napján kelt ajándékozási szerződéssel kapcsolatosan bizonyították, hogy az örökhagyó helységi helyrajzi szám4 helyrajzi szám alatti ingatlanának megvásárlásához szükséges vételár biztosítása érdekében az I. rendű alperes a helységi helyrajzi szám3 helyrajzi szám alatti ingatlan vételárát az örökhagyónak adta, az 5 000 000 forint átutaláson túl készpénzátadás is történt. Hivatkoztak a Ptk. 6:8. §, 6:59. §, 6:86. §, 6:58. § és 6:59. § (1)-(2) bekezdéseire, valamint kérték a XXV. Polgári Elvi Döntés figyelembevételét az örökhagyó szerződéses nyilatkozatainak elsődlegességét állítva.

[25] Kifejtették, hogy a Magyar Államkincstár a perben közölte az örökhagyó részére 2017. évre folyósított támogatások összegét, az elsőfokú bíróság ezt az ítéletben mégis ismeretlen összegként tüntette fel. Ezen összeg a hagyaték részét képezi; utaltak rá, hogy az ítélet [11] bekezdésében felsorolt VP AKG KK kérelem tartalmazza a felsorolásban ezt követően külön megjelölt támogatást.

[26] Hangsúlyozták, hogy az I. rendű alperesre súlyosan méltánytalan az ajándék 2019. évi értékének figyelembevétele, hiszen az általa végzett munkát a bíróság nem vette figyelembe. Elismerték, hogy a helység1 helyrajzi szám35, helyrajzi szám10, helyrajzi szám14, helyrajzi szám16, helyrajzi szám17, helyrajzi szám19, helyrajzi szám1, helyrajzi szám2, helyrajzi szám22, helyrajzi szám23, helyrajzi számhelyrajzi szám30, helyrajzi szám28, helyrajzi szám29 helyrajzi szám alatti ingatlanok összesen 117 418 749 forint értékben ajándéknak minősülnek, azonban vitatták azok közül egyes ingatlanok szakértő által kimunkált forgalmi értékét, továbbá kiemelték, hogy a helység1 helyrajzi szám10 helyrajzi szám alatti ingatlanok az örökhagyó csak 1600/6780 tulajdoni arányban volt tulajdonosa a szakértő által figyelembe vett 1/1 tulajdoni aránnyal szemben. A helység1 helyrajzi szám11, helyrajzi szám12, helyrajzi szám13, helyrajzi szám14, helyrajzi szám15, helyrajzi szám18, helyrajzi szám20, helyrajzi szám21, helyrajzi szám31, helyrajzi szám4 és helyrajzi szám27 helyrajzi szám alatti ingatlanok $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadára szintén elismerték azok ajándék címén történt juttatását összesen helyrajzi szám30 577 954 forint értékben. Állították, hogy a helység1 helyrajzi szám5 és helyrajzi szám6 helyrajzi szám alatti ingatlanokat az I. rendű alperes szántotta fel az ajándékozást követően, az ingatlanok értékében bekövetkezett növekedés ennek eredménye, amelyet a szakértő nem vett figyelembe. Az elsődleges és másodlagos fellebbezési kérelem kapcsán mindezekre tekintettel az ajándék értékét 209 559 111 forintban fogadták el.

[27] Jogi álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság 62. alatti végzése sérti a 74/2020. (III.31.) Korm. rendelet 21. § (4) bekezdését, mivel nem tartalmaz tájékoztatást arról, hogy a költségek előlegezését nem igazolták, ezért kérték a végzés és a 81. végzés hatályon kívül helyezése mellett az igazságügyi szakértő nyilatkozatát az alperesi észrevételekre.

[28] Állították, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 222. § (1) és (2) bekezdéseit és kérték az alkalmazott méltányosság felülbírálatával az ingatlanok juttatáskori értékének figyelembevételét. Az elsőfokú bíróság a felperesek 2020.09.29. napján kelt keresetmódosítását – melyben a 2019. évi érték alapján kérték a kötelesrész alapjának megállapítását - nem küldte meg az alpereseknek, így arra nem nyilatkozhattak. A 2019. évi érték az I. rendű alperesre súlyosan méltánytalan, hiszen a területeket az ajándékozást követően is az örökhagyó használta, igényelte azok után a támogatást, azoknak csak az örökhagyó halála után vált kizárólagos használójává.

[29] A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben kérték az elsőfokú ítélet helybenhagyása mellett az alpereseket kötelezni a másodfokú eljárással felmerült költségeik megfizetésére. Továbbra is állították, hogy az örökhagyó és a II. rendű alperes között az örökhagyó halálának időpontjában a házassági életközösség nem állt fenn; de maguk is jelezték, hogy a M. Járásbíróság előtt a felek között nem a házasság felbontása iránt volt per folyamatban.

[30] Jogi álláspontjuk szerint a perben az alpereseknek kellett volna bizonyítást felajánlani az örökhagyó és az I. rendű alperes közös gazdálkodására, az eredmény megosztására vonatkozó megállapodásukra, bizonyítatlanság hiányában az elsőfokú bíróság ítéletében foglalt megállapítások helytállóak, az örökhagyó egykezű irányítása nem a közös gazdálkodás bizonyítéka. Amennyiben az ajándékozáson kívül a felek a tulajdonátruházást egyéb jogcímen kívánták, azt az okiratszerkesztő ügyvédnek a szerződésben fel kellett volna tüntetnie, a jogcím megjelölése az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés feltétele. Amennyiben az

okirat-szerkesztő ügyvéd a felek gazdálkodásának, szándékának ismeretében tartalmában is ajándékozási szerződést készít, annak kizárólag az lehet az oka, hogy az örökhagyó ingyenes juttatást akart adni a fiának a szerződésben meghatározott feltételek mellett; így a szerződésben megjelöltek csupán az ajándékozás okaként és nem tulajdonszerzési jogcímként értelmezhetőek. A szerződések a tulajdon elismeréséhez jogcímet nem rögzítenek, a jogviszonyra vonatkozó részletes örökhagyói akarat azokból nem feltárható.

[31] Az elsőfokú bíróság a költségek előlegezésének hiányában eljárási szabálysértés nélkül mellőzte a szakértő nyilatkoztatását az alperesi észrevételekre; a Pp. 149. § (2) bekezdése szerint a mulasztás jogkövetkezményei előzetes figyelmeztetés nélkül állnak be, az elsőfokú bíróságnak nem kellett ismételt figyelmeztetés vagy hiánypótlást kiadnia. Az alperesek nem bizonyították, hogy a fellebbezésben hivatkozott ingatlanok az ajándékozás időpontjában még legelők voltak, a szakértői vélemény megalapozott. A kötelesrész alapját az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a 2019. évi érték alapján, kérték figyelembe venni, hogy az ajándékozást, de a hagyaték megnyíltát követően is az ingatlanokból származó bevételt kizárólag az I. rendű alperes kezelte fel. Nem vitatták ugyanakkor, hogy a VP AKG KK összege 3 370 642 forint, amelyet az elsőfokú bíróság ítélete helyesen tartalmaz.

[32] Az alperesek a fellebbezési ellenkérelemre tett észrevételükben a fellebbezésben kifejtett álláspontjukat tartották fenn. Az örökhagyó és a II. rendű alperes közötti házassági életközösség fennálltának bizonyítékeként kiemelték, hogy az örökhagyó a nyugdíját minden hónapban a feleségének adta, ugyanakkor nem vitatták, hogy a gazdálkodása eredményét az örökhagyó maga kezelte és többször a házastársi hűséget sértő magatartást tanúsított. A II. rendű alperes ennek ellenére a házasságot nem kívánta megszüntetni; a II. rendű alperes a Ptk. 7:58. § (1) bekezdés b) pontja alapján egy gyermekrészre jogosult. Ismét kiemelték, hogy az örökhagyó és I. rendű alperes közös gazdálkodásának tényét és az eredmény felosztását az örökhagyó ajándékozási szerződésbe foglalt nyilatkozata kellően bizonyítja.

[33] Az ítéltábla a fellebbezést a veszélyhelyzet során érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedések újbóli bevezetéséről szóló 112/2021. (III.6.) Korm. rendelet 27. § (1) és (2) bekezdései alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[34] Az ítéltábla az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó eljárási szabálysértést nem észlelt, az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértése a másodfokú eljárásban orvosolható volt, ezért a bizonyítás kiegészítését követően az alperesek fellebbezését a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálta felül, nem érintve az ítéletnek a fellebbezéssel nem támadott részeit.

[35] Az elsőfokú bíróság az örökhagyó és a II. rendű alperes közötti házassági életközösség fennállása tekintetében a bizonyítékok Pp. 279. § (1) bekezdése szerinti egyenkénti és összességében történő értékelése és egybevetése alapján a tényállást helytállóan állapította meg, és abból helyes jogi következtetésekre jutott, mellyel az ítéltábla is maradéktalanul egyetértett; csupán a fellebbezésre tekintettel rögzíti a következőket.

[36] A házassági életközösség lélektani, erkölcsi és vagyoni összetevőkből áll; rendszerinti tartalmi elemei a közös háztartás (együttlakás), közös gazdálkodás és a bensőséges személyes viszony, mely utóbbi megnyilvánulása lehet az érzelmi és lelki közösség, szellemi, kulturális kapcsolat, rendszeres nemi élet (Legfelsőbb Bíróság Pf.II.20.847/1981.). Az örökhagyó és a II. rendű alperes ugyanakkor az örökhagyó halálakor már hosszabb ideje nem vezetett közös háztartást, az örökhagyó a tanyán alakított ki külön lakást magának és életvitelszerűen ott lakott. Önmagában az, ha a II. rendű alperes alkalmasszerűen főzött vagy mosott az örökhagyóra, nem jelent közös háztartást. Azonban ezen tényállítást az alperesek nem is bizonyították: az I. rendű alperes élettársa, tanú4 vallomása szerint ő mosott, főzött az örökhagyóra (12.P.20.083/2019/20. jegyzőkönyv 10.

oldal); tanú2 tanúvallomása szerint az örökhagyót ő gondozta az I. rendű alperestől kapott térítés ellenében, előtte rövid ideig ezt az I. rendű felperes végezte. A közös gazdálkodás sem állapítható meg, a felek nyilatkozatai alapján az örökhagyó a gazdaság bevételeivel önállóan rendelkezett. Nem jelent közös gazdálkodást, ha az örökhagyó a II. rendű alperessel közös tulajdonát képező ingatlan felújításához anyagilag hozzájárult, vagy alkalmazottai útján segített az udvar rendben tartásában, hiszen a Ptk. 5:75. § szerint, mint tulajdonostársat terhelték az ingatlan fenn-tartásával járó és azzal kapcsolatos egyéb kiadások, a közös tulajdoni viszonyból eredő kötelezettségek. Nem igazolja a közös gazdálkodást, hogy a II. rendű alperes háztartásának költségeihez a nyugdíja átengedésével, vagy tűzifa biztosításával hozzájárult, különös tekintettel arra, hogy ugyanakkor az ingatlanokkal, egyéb vagyonnal önállóan és kizárólagosan rendelkezett. A bensőséges személyes viszony fennállta szintén nem állapítható meg csupán arra tekintettel, hogy a II. rendű alperes időnként felkereste az örökhagyót.

[37] A bírói gyakorlat szerint a fenti elemek egy részének hiányában is megállapítható a házassági életközösség fennállása, amennyiben a feleknek az éltközösség fenntartására irányuló határozott szándéka és házastársi összetartozásuk tudata megállapítható. Az alperesek ugyanakkor ezt szintén nem bizonyították. Habár a felek között házasság felbontására irányuló per valóban nem indult, e tekintetben az elsőfokú ítélet [34] bekezdése elírást tartalmaz, a folyamatban volt házassági vagyontközösség megszüntetése iránti perben - melyben foganatosított bizonyítást a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján jelen perben bizonyítékként kell értékelni - jelen per II. rendű alperese maga állította, hogy 15 éve külön éltek (keresetlevél), az örökhagyóval akkor már három éve nem találkozott (M. Járásbíróság 3.P.20.466/2017/11. szám alatti jegyzőkönyv 3. oldal). Jelen per I. rendű alperese pedig azon perben állította, hogy a szülei életközössége még 1993. évben megszakadt, mert az édesapja nem egyezett az édesanyjával (3.P.20.466/2017/16. jkv. 2-3. oldal). Az alperesek jelen perben csupán arra hivatkoztak (bár nem bizonyították), hogy a II. rendű alperes korábbi perben tett nyilatkozatát jelen per I. rendű felperesének ráhatására tette; az I. rendű alperesének korábbi eltérő nyilatkozatára magyarázatot nem adtak, ekként az alperesek perbeli szavahihetősége e körben megdőlt. Megjegyzi az ítéltábla, hogy azon perben maga az örökhagyó is az életközösség megszakadását állította, annak időpontját 1993. évre téve.

[38] A házassági életközösség tartalmi elemei tehát nem álltak fenn a felek között az örökhagyó halálának időpontjában; figyelemmel arra, hogy az életközösségük még a korábbi perben tett II. rendű alperesi előadás szerint is már több mint 15 éve megszakadt, annak helyreállítására sem volt reális esély, ekként a II. rendű alperes a Ptk. 7:62. § (1) bekezdése alapján az öröklésből kiesett; az alperesek fellebbezése e körben megalapozatlan.

[39] Az alperesek fellebbezésükben a 2015. július 8. napján és a 2015. december 19. napján kelt ajándékozási szerződések tekintetében állították, hogy az előbbi teljes egészében, az utóbb kelt részben a megnevezésétől függetlenül az örökhagyó tulajdonjogot elismerő nyilatkozata. Az I. rendű alperes a felperessel együttesen gazdálkodott, melyre tekintettel az ingatlanokon az ingatlan-nyilvántartáson kívül szerzett tulajdonjogát ismerte el az örökhagyó, melyet a Ptk. 6:8.§, 6:59. §, 6:86. §, 6:59. § megfelelő alkalmazása mellett az általa is aláírt ajándékozási szerződések igazolnak.

[40] A 2015. július 8. napján kelt szerződésben az örökhagyó csupán azt rögzítette, hogy azért ajándékozza a megjelölt ingatlanokat az I. rendű alperesnek, mert ő kisegítette egy másik ingatlan megvásárlása során. Az ítéltábla egyetért az elsőfokú bírósággal abban, hogy az I. rendű alperes a perben nem bizonyította, hogy az örökhagyó részére a helységi helyrajzi szám4 helyrajzi szám alatti ingatlan megvásárlásához szükséges vételárat teljes egészében ő biztosította, mivel az általa értékesített ingatlan vételára jelentősen alatta maradt az örökhagyó által vásárolt ingatlanénak, az I. rendű alperes egyéb forrásból származó készpénzátadást nem

igazolt. Megjegyzi, hogy még amennyiben bizonyított is lenne, hogy az ingatlan vételárát az I. rendű alperes fedezte, az tulajdonjogot részére nem keletkeztet, mivel a Ptk. 5:38. § (2) bekezdése értelmében a tulajdonjog megszerzéséhez az átruházására irányuló szerződés vagy jogcím, és ingatlan-nyilvántartási bejegyzés szükséges. Az örökhagyó e szerződésbe foglalt nyilatkozata nem utal közös gazdálkodásra sem; éppen azt hangsúlyozza, hogy az I. rendű alperes saját tulajdonú ingatlanának vételárával az örökhagyó saját tulajdonába került ingatlanának vételárában segítette ki; amely a felek elkülönült gazdálkodása esetén értelmezhető. Helytállóan állapította meg ezért az elsőfokú bíróság, hogy az örökhagyó e nyilatkozata csupán az ajándékozás indokát rögzíti, az ekként jutott ingatlanok a kötelesrész alapjaként veendő figyelembe a Ptk. 7:80. § (1) bekezdése szerint.

[41] A 2015. augusztus 19. napján kelt ajándékozási szerződés az örökhagyó nyilatkozataként valóban rögzít közös gazdálkodásra utalást; a december 19. napján kelt ajándékozási szerződés 4. pontjában pedig az örökhagyó kifejezetten akként nyilatkozott, hogy az érintett, adásvétel útján az tulajdonába került ingatlanok a közös gazdálkodás eredményeként az I. rendű alperessel $\frac{1}{2}$ – $\frac{1}{2}$ arányú közös tulajdonukban állnak az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéstől függetlenül.

[42] Az ingatlan tulajdonjogának megszerzéséhez átruházás esetén a már felhívott Ptk. 5:38. § (2) bekezdése szerint az átruházásra irányuló jogcím és ingatlan-nyilvántartási bejegyzés szükséges. Egyes esetekben a törvény az ingatlan-nyilvántartáson kívüli jogszerzést is elismeri, így elbirtoklás, ráépítés, öröklés, háztársi vagyonszövetség, élettársi vagyonszövetség esetén (az 1959. évi IV. törvény hatálya alatt beleértve a közös háztartásban élő más hozzátartozókat is), tulajdonszerzés következhet hatósági határozattal és árveréssel is. Az alperesek ellenkérelmükben felhívták a XXV. Polgári Elvi Döntés V. pontját, utalva arra, hogy az ajándékozási szerződéssel ingatlan-tulajdonjogának átruházására irányuló egyéb szerződést lepleztek, jogi okfejtésük tartalma szerint kérték, hogy a bíróság ezen leplezett szerződést tekintse érvényesnek, és annak alapján állapítsa meg az I. rendű alperes visszerthes tulajdonszerzését. Amennyiben a színlelt szerződés más szerződést leplez, a felek jogait és kötelezettségeit a leplezett szerződés alapján kell megítélni [Ptk. 6:92. § (2) bekezdés], azonban alperesek nem jelölték meg, hogy álláspontjuk szerint az ajándékozási szerződés milyen szerződést leplez, és nem tettek tényelőadást e szerződés tényleges tartalmára sem, csupán arra utaltak, hogy az örökhagyó a közös gazdálkodással létrejött közös tulajdont ismerte el, rendezte a szerződéssel.

[43] A Pp. 199. § (2) bekezdés ba) pontjára is figyelemmel az alperesnek ellenkérelmében meg kell jelölnie a beszámítás kivételével valamennyi anyagi jogi kifogást a jogalap megjelölése útján és az azt megalapozó tényeket, továbbá az ezek közötti összefüggés levezetésére vonatkozó jogi érvelést is, a bíróság döntése kizárólag olyan jogra terjedhet ki, amelyet a fél a perben állított [Pp. 342. § (3) bekezdés].

[44] Az alperesek által felhívott Ptk. 6:8. §, 6:86. § szerződés értelmezésére, míg a 6:58. §, 6:59. § a szerződésre vonatkozó általános rendelkezés, nem tulajdonjogot keletkeztető jogcím. A felek szabadon köthetnek szerződést és állapíthatják meg annak tartalmát, azonban a szerződés tartalmának feltárását nem pótolja a szerződési szabadságra utalás. Az alperesek csupán az örökhagyó és az I. rendű alperes közös gazdálkodására hivatkoztak, a közös gazdálkodás ugyanakkor önmagában nem egyedi, azonosítható és konkrét jogcím; az megvalósulhat egyebek mellett polgári jogi társaság formájában, illetve az 1959. évi IV. törvény hatálya alatt keletkezett jogviszony esetén közös háztartásban élő hozzátartozók vagyoni viszonyainak keretei között is. A közös gazdálkodás eredményeképpen így tulajdonszerzés bekövetkezhet a felek szerződés akarata alapján vagy akár a törvény erejénél fogva, eltérő arányokban keletkezhet közös tulajdon közöttük.

[45] Tévesen hivatkoztak az alperesek fellebbezésükben arra, hogy az örökhagyó szerződésbe foglalt nyilatkozatára tekintettel nem volt szükséges a szerződés tartalmának felderítése. Az örökhagyó elismerése ugyanis nem hoz létre a korábbi jogalaptól független új kötelezettség-vállalást (EBH2001.411.); a tartozást, kötelezettséget nem annak elismerése, hanem az azt megelőzően megkötött jogügylet keletkezteti. Az elismerés az 1959-es Ptk. hatálya alatt sem minősült novációnak, az nem függetlenedik az alapját képező jogviszonytól (BDT2021.4384), ezért a tulajdonátruházás jogcímét az I. rendű alperesnek meg kellett volna jelölnie (hasonlóképpen az EBH2001.467., EBH2001.411. eseti döntésben kifejtettekkel). Az örökhagyó ezen elismerő nyilatkozata nem minősül önálló kötelezettségvállalásnak, az önmagában nem keletkeztet tulajdonjogot.

[46] Az alperesek perbeli előadása szerint az I. rendű alperes és az örökhagyó közösen is gazdálkodtak, de emellett külön állománnyal is rendelkeztek, ezek aránya, az egymás közötti elszámolás nem ismert. A felek két különálló családi gazdaságot is létrehoztak, melyben II. rendű alperes és I. rendű felperes is szerepelt, a tényleges gazdálkodás módja, jövedelem, eredmény, megosztása, felhasználása nem ismert. Emellett a 2015. július 8. napján kelt ajándékozási szerződés 11. pontja csak a felek elkülönült gazdálkodása mellett értelmezhető; míg a 2015. augusztus 19. napján kelt ajándékozási szerződés 13. pontja sem az I. rendű alperes ingatlan-nyilvántartáson kívüli tulajdonszerzését állítja, csupán a közös gazdálkodást, mint az ajándékozás indokát állítja. Az alperesek nem adták indokát annak sem, hogy amennyiben az örökhagyó akarata a már fennálló tulajdon elismerésére irányult, mely körülményekre tekintettel kötöttek mégis ajándékozási szerződést. Az ítéltábla az értékelés körébe vonta továbbá, hogy a perbeli ajándékozási szerződések megkötését megelőző időben amputálták előbb az örökhagyó jobb lábának lábujját, majd lábszárát már fennálló, krónikus megbetegedése miatt. Az örökhagyó szándéka a 2015. augusztus 19. napján kelt szerződés 13. pontja szerint is az volt, hogy az I. rendű alperes további gazdálkodását biztosítsa, a 2015. december 19. napján kelt szerződés 16. pontja pedig kifejezetten rögzítette az örökhagyó azon szándékát, hogy gyermekei ne vitatkozzanak az örökségen; mindezekből alappal következtethető, hogy a tulajdonjog elismerése – függetlenül a közös gazdálkodás tényleges tartalmától – azt a célt szolgálta, hogy vagyontát gyermekei közül ingyenesen kizárólag az I. rendű alperes részére juttassa. Az alperesek által felhívott színlelés a felek közös akaratán nyugvó, tudatos akaratelhatározás, ezért önmagában a szerződő fél nyilatkozata nem alkalmas az I. rendű alperes korábbi tulajdonszerzésének bizonyítására. A leplezett jogügylet létét, pontos tartalmát és ennek alapján az I. rendű alperes visszerhes tulajdonszerzését az alperesek a perben nem bizonyították, a Pp. 265. § (1) bekezdése szerint a bizonyítatlanság következményét viselni kötelesek. A felek közötti egyéb, színlelt jogügylet létének és tartalmának bizonyítása hiányában az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor ezen ingatlan tulajdoni hányadok tekintetében azt állapította meg, hogy azok a teljes bizonyító erejű magánokiratban foglaltak szerint ajándék jogcímén kerültek az I. rendű alperes tulajdonába.

[47] Az alperesek fellebbezésükben sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe az örökhagyó 2015. december 19. napján kelt ajándékozási szerződés 13. pontjába foglalt nyilatkozatát, amely szerint az ajándék feltétele a tartás, gondozás, ápolás volt; amelynek teljesítését bizonyították (fellebbezés II/4. pont 10. oldal második bekezdés). Ugyanakkor a fellebbezés III/4. pontjában az ugyanezen szerződésben szereplő, az örökhagyó által rész-aránykiadás útján szerzett ingatlanok egészére, míg az adásvétel útján szerzett ingatlanok ½ részére elismerték, hogy azokat ajándékként adta át az örökhagyó, és azok – általuk helyesnek vélt – értékét a kötelesrész alapjaként elszámolták (16. oldal utolsó előtti bekezdés). Az első- és másodlagos fellebbezési kérelmük a fizetendő kötelesrész leszállítása iránti kérelem kapcsán tehát a tartással kapcsolatos igényt nem érvényesítették. A Pp. 370. § (1) bekezdésére figyelemmel az ítéltábla ezért még abban az esetben sem szállíthatná le a

megfizetendő kötelesrész összegét arra hivatkozva, hogy a 2015. december 19. napján kelt ajándékozási szerződés ténylegesen részben tartási szerződés, így az I. rendű alperes visszterhesen szerezte meg az érintett ingatlanok tulajdonjogát, ha egyetértene a fellebbezésben foglaltakkal. Az ítéltábla mindezek előrebocsátása mellett az elsőfokú ítéletben e vonatkozásban rögzített tényállással és jogi indokolással maradéktalanul egyetértett.

[48] Az alperesek fellebbezésükben tévesen értelmezték a 74/2020. (III.31.) Korm. rendelet 21. § (4) bekezdését. E rendelkezés alapján a bíróság kizárólag arról volt köteles tájékoztatást adni, hogy tárgyaláson kívüli, valamint a (3) bekezdés szerint foganatosítható eljárási cselekmények nincsenek, a személyes közreműködést igénylő, de a (3) bekezdés szerinti módon nem foganatosítható eljárási cselekmény akadályának elhárultáig vagy a veszélyhelyzet megszűnéséig tartó időszak a határidőbe nem számít bele. A bíróság 53-I. alatti, az alperesi jogi képviselő által 2020. március 17. napján átvett végzésében felhívta az alpereseket a szakértőhöz feltenni indítványozott kérdések megválaszolása érdekében szakértői díj előlegezésére, 62. sorszám alatti végzésben pedig tájékoztatta a feleket, hogy a szakértői vélemények kiegészítésére, az észrevételekre való nyilatkozattételre a költségek előlegezését követően fogja felhívni a szakértőket. Az alperesi jogi képviselő ezen végzést 2020. április 6. napján átvette. Azt az alpereseknek kellett figyelemmel kísérnie, hogy a végzésben foglaltak szerinti előlegezési kötelezettségüket teljesítették-e, így tudniuk kellett, hogy a felhívásnak nem tettek eleget, erről őket tájékoztatni nem kellett. A Pp. 149. § (1) bekezdése alapján a mulasztás általános és elsődleges jogkövetkezménye, hogy az elmulasztott cselekmény hatályosan immár nem teljesíthető; a mulasztás következményei - az e törvényben meghatározott eseteket kivéve - előzetes figyelmeztetés nélkül, maguktól állnak be [149. § (2) bekezdés], a mulasztás jogkövetkezményeit a fél igazolási kérelem előterjesztése útján orvosolhatja, melyet az alperesek nem terjesztettek elő. A szakértői díj előlegezése a tárgyalás ismételt megnyitását követően a Pp. 149. § (1) bekezdése szerint hatálytalan volt.

[49] Az alperesek fellebbezésükben helytállóan sérelmezték, hogy a kirendelt igazságügyi szakértő a helységi helyrajzi szám 10 helyrajzi szám alatti ingatlan 1/1 tulajdoni hányadának forgalmi értékét határozta meg, és az elsőfokú bíróság is az 1/1 tulajdoni hányad értékét vette figyelembe a kötelesrész alapjaként. A csatolt tulajdoni lapok tanúsága szerint ezen ingatlanban ugyanakkor az örökhagyó csupán 1600/6780 tulajdoni hányaddal rendelkezett, és ezt ajándékozta az I. rendű alperesnek. A másodfokú eljárásban az ítéltábla e körben is nyilatkoztatta a kirendelt igazságügyi szakértőt, aki a szakértői véleményt módosítva a ténylegesen az örökhagyó tulajdonában állt ingatlan tulajdoni hányad forgalmi értékeként 2015. évre 691 870, 2019. évre 994 572 forintban állapította meg. Az ítéltábla ezen értékeket vette figyelembe a fellebbezés elbírálása során.

[50] Az ítéltábla észlelte ugyanakkor, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 313. § (2) bekezdésének és az igazságügyi szakértői működésről szóló 31/2008. (XII.31.) IRM rendelet (továbbiakban Díjrendelet) 13. § (2) bekezdésének megsértésével mulasztotta el megküldeni az alperesek észrevételeit a kirendelt szakértőnek. A felhívott jogszabályok a szakvélemény kiegészítésének eltérő tartalmat tulajdonítanak: a Pp. egységesen a szakértői vélemény kiegészítéséről beszél, míg a Díjrendelet különböztet az aggálymentes szakértői véleménnyel kapcsolatos további kérdésfeltevés, valamint az aggályos szakvélemény miatti felvilágosítás megadása között. Amennyiben a fél a szakértői véleményt aggályosnak tartja, úgy a Pp. 313. § (2) bekezdése alapján jogosult felvilágosítást kérni a szakértőtől. A Díjrendelet 13. § (2) bekezdése értelmében a szakvélemény homályosságának, hiányosságának, önmagával vagy a szakvélemény előterjesztését megelőzően a szakértő tudomására hozott, bizonyított tényekkel való ellentmondásának kiküszöbölésére irányuló kérdések megválaszolása a szakértői díjazás

szempontjából nem minősül kiegészítő szakvéleménynek, azaz az aggályosság kiküszöböléséhez szükséges kérdések megválaszolásáért a szakértő díjat nem számíthat fel, és a bíróság sem kötheti az ilyen tartalmú észrevételek megküldését szakértői díj előlegezéséhez. A szakértői díj kiegészítését nem igénylő észrevételeket, kérdéseket a díj előlegezésének hiányában is meg kell küldeni a szakértőnek, megjelölve azon kérdéseket, amelyeket – mivel azok az eredeti szakértői véleményben nem szereplő kérdések megválaszolását is szükségesség teszik – nem kell megválaszolnia. Az ítéltábla a fellebbezésben előadott indítványra tekintettel a Pp. 369. § (3) bekezdés b) pontja alapján az észrevételeket a szakértőknek megküldte, aki szakértői véleményét túlnyomó részben változatlanul tartotta fenn.

[51] Az alperesek állították ugyan, hogy a helység1 helyrajzi szám5 és helység2 helyrajzi szám6 helyrajzi szám alatti ingatlanokat 2015. évet követően az I. rendű alperes szántotta fel, de ezen hivatkozásukat a Pp. 265. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére nem bizonyították, e körben bizonyítási indítványt egyáltalán nem terjesztettek elő, így ezt tényként megállapítani nem lehetett. Az alperesek nem jelölték meg, hogy ezen területeket pontosan mely évtől használják szántóként, de nem vitatták, hogy 2019. évben már szántóként voltak művelve, annak ellenére, hogy az ingatlan-nyilvántartásban ekkor még legelő művelési ág szerepelt. Nem állapítható meg ezért a művelési ág megváltoztatásának tényleges időpontja, illetve az sem, hogy ez az örökhagyó elhunytát követően történt-e. E körben nyomatékka vette figyelembe az ítéltábla, hogy az alperesek fellebbezési állítása szerint is (21. oldal 1. bekezdés), az ingatlanokat a közös gazdálkodás fenntartásával az ajándékozást követően is az örökhagyó használta, melyből az következik, hogy – amennyiben az ingatlanokat a halálát megelőzően szántották fel - az értéknövekedést eredményező tevékenységet is örökhagyó végezte, esetlegesen a közös gazdálkodás körében; ekként nem kizárólagosan az I. rendű alperes javára veendő figyelembe. A közös gazdálkodás tartalmát pedig a fent kifejtettek szerint az alperesek nem bizonyították, ekként ezen ingatlanok vonatkozásában az ítéltábla a szakértői véleményt irányadónak tekintette.

[52] Az alperesek sérelmezték továbbá, hogy egyes ingatlanok forgalmi értékét a szakértő annak ellenére a szántóra megjelölt értékkel határozta meg, hogy általa is rögzítetten azokat legelőként, rét-legelőként hasznosították. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (továbbiakban: Inytv.) 14. § b) pontja szerint a közhiteles ingatlan-nyilvántartás rögzíti az ingatlan művelési ágát; a törvény végrehajtására kiadott 109/1999. (XII.29.) FVM rendelet) 40. § (1) bekezdése szerint szántó művelési ágban kell nyilvántartani a területet akkor is, ha azt átmenetileg a termelés folytatása nélkül termőképes állapotban tartják (ugarolják), illetve parlagon hagyják. A perben az I. rendű alperes nem tett tényelőadást arra, hogy ezen ingatlanok vonatkozásában a művelési ág változtatását bejelentette volna. Az ingatlanok nyilvántartásba bejegyzett művelési ágától eltekinteni nem lehet (Pf. 8. alatti szakértői nyilatkozat 6. pont), azokat a bejegyzett művelési ágnak megfelelően kell művelni, a tényleges művelési mód csak korrekciós tényezőként értékelhető, mely megtörtént: a szakértő valamennyi érintett ingatlan esetében -10%-os mértékű korrekciót alkalmazott arra tekintettel, hogy azokat ténylegesen nem vagy alig használják szántóként, emellett az alacsony AK értékekre tekintettel külön korrekciót is alkalmazott. A szakértő rámutatott, hogy a területeken erdőtalaj értékkel nem lehet számolni, mivel nem erdő művelési ágban vannak nyilvántartva (többségük szakértő3 e tekintetben nem támadott szakértői véleménye szerint a 2009. évi XXXVII. törvény 6. § (1) bekezdés a) szakasza alapján nem is minősül erdőnek), értékük a művelési ág szerinti érték és a faállomány együttes értékeként adható meg. Az alperesek ezen hivatkozásait ezért az ítéltábla nem találta alkalmasnak a szakértői vélemények bizonyító erejének megdöntésére. Önmagában az az alperesi hivatkozás pedig, hogy egyes ingatlanok, vagy a faállomány forgalmi értékét az alperesek maglapozatlannak tartják, nem vezethet a szakértői vélemények aggályosságának

megállapítására. szakértől szakértő részletesen nyilatkozott a forgalmi érték meghatározásának módjáról, kitérve a kivett területek értékelésére és arra is, hogy mindkét év tekintetében a kellő számmal rendelkezésre álló összehasonlíto adatból állapította meg a forgalmi értéket; az értékváltozást ebből levezethetően a piac változása okozta. Szakértői véleményét az alperesek észrevételeire tekintettel is változatlanul fenntartotta, az ekként már aggálytalan szakértői véleményt az ítéltábla elfogadta az ítélezése alapjaként.

[53] Az elsőfokú bíróság 12.P.20.083/2019/77/I. szám alatti végzésével a felperesek kereset-változtatását engedélyezte, majd ezt követően a tárgyalás berekesztésére figyelmeztette a feleket. Az alperesek fellebbezésükben megalapozottan hivatkoztak arra, hogy ezen eljárás a Pp. 222. § rendelkezéseibe ütközött. A keresetváltoztatás engedélyezése esetén a bíróságnak rendelkeznie kell a perfelvétel kiegészítéséről is, és megfelelő határidőt kell biztosítani arra, hogy az alperes a szükséges perfelvételi nyilatkozatot megtegye, azzal, hogy a kiegészítő per-felvételi tárgyalást az érdemi tárgyalással együtt - akár nyomban - is megtarthatja [Pp. 222. § (1)-(2) bekezdések]. Az elsőfokú bíróság a keresetváltoztatást tartalmazó iratot – még a keresetváltoztatás engedélyezése előtt - kiadta az alperesek jogi képviselőjének, aki azt 2020. október 12. napján átvette, a 2020. november 3. napján tett tárgyalási nyilatkozata szerint a keresetváltoztatást nem ellenezte. Az elsőfokú bíróság a keresetváltoztatás engedélyezésével egyidejűleg nem rendelt el kiegészítő perfelvételt, és az alpereseket sem hívta fel perfelvételi nyilatkozatuk megtételére, mely a Pp. 222. § rendelkezéseibe ütközött.

[54] A Pp. 381. § értelmében ugyanakkor eljárási szabálysértés erre irányuló fellebbezés esetén is csak akkor eredményezheti az ítélet hatályon kívül helyezését, ha szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése vagy kiegészítése, mert az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése az ügy érdemi eldöntésére kihatott, és annak orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges, vagy nem észszerű. Az alperesek a keresetváltoztatásra a tárgyalás berekesztésére történt figyelmeztetést követően már az elsőfokú eljárásban is tettek nyilatkozatot, melyet az elsőfokú bíróság értékelt ítéletében. Emellett a fellebbezés részletesen tartalmazza az alperesek keresetváltoztatással kapcsolatos jogi álláspontját, melyet az ítéltábla a fellebbezés elbírálása során figyelembe vett, ekként az eljárási szabálysértés nem indokolja az ítélet hatályon kívül helyezését.

[55] A Ptk. 7:80. § (2) bekezdése a felek méltányos érdekeinek védelme érdekében teszi lehetővé a kötelesrész alapjának számítása során az adomány juttatáskori tiszta értéke helyett más érték figyelembevételét, ezzel az értékviszonyokban bekövetkezett változás követését. Ez indokolt abban az esetben, ha az adományozás és az örökhagyó halála között hosszabb idő (több év) telt el, és az adományozott vagyontárgy értékében jelentős változás következett be, figyelemmel arra, hogy a kötelesrész alapjának a meghatározása során az ingyenesen juttatott vagyontárgyat olyan érték alapulvételével kell számításba venni, amilyen értékhez a megadományozott ténylegesen hozzájutott (EBH2010.2135). Az örökhagyó valamennyi ingatlant 2015. évben - a halálát megelőzően több mint két évvel - juttatta az I. rendű alperesnek. Az alperesek nyilatkozata szerint ugyan ezen ingatlanokat továbbra is az örökhagyó használta, ugyanakkor a fellebbezés egyéb pontjaiban maguk állítják, hogy az I. rendű alperes és az örökhagyó közösen gazdálkodtak, így önmagában hivatkozásuk nem támasztja alá a 2019. évi érték figyelembevétele által okozott jelentős érdeksérleml. Tényként állapítható meg ugyanakkor, hogy az ingatlanokat az I. rendű alperes az örökhagyó halála óta kizárólagosan használja, szedi hasznait, melyet az ítéltábla nyomatékkaal vett figyelembe.

[56] Az aggálytalan szakértői vélemény és a szakértő Pf. 8. szám alatti nyilatkozata szerint a juttatást követően a termőföldek ára a ténylegesen megvalósult értékesítéseket tartalmazó NAV adatokkal is alátámasztott, nyilvánosan megismerhető éves statisztikák

szerint minden évben emelkedett. Az értékviszonyok alakulása, mint objektív körülmény értékelendő. Egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bírósággal abban, hogy erre is tekintettel a felperesekre súlyosan méltánytalan lenne a juttatáskori tiszta értéken történő elszámolás. Az I. rendű alperes által hivatkozott közös gazdálkodás módja, mértéke a fent már kifejtettek szerint nem bizonyított, így ennek figyelembevételére e körben nem kerülhetett sor; ugyanakkor az örökhagyó éppen az I. rendű alperes tevékenységére tekintettel jutatott részére jelentős értékű ingatlanvagyon, melyből az örökhagyó más gyermekei, a felperesek csak a törvényes örökrészük harmadára tarthatnak igényt. Mindezekre tekintettel a fennálló értékarány-eltolódás kiküszöbölésére a juttatáskori értéktől eltérő érték figyelembevétele alkalmas, ezért az ítéltábla – figyelemmel a Pp. 370. § (1) bekezdésére is - is az ingatlanok 2019. évi értékét vette figyelembe.

[57] Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes javára juttatott ingatlanok együttes értékét 278 167 331 forintban, míg az ingatlanokon 2015-ben és 2019-ben is megtalálható erdő értékét 13 355 773 forintban határozta meg [8], melyek együttes értéke 291 523 104 forint, az elsőfokú bíróság ugyanakkor az örökhagyó által élők között jutatott adomány elszámoláskori értékét 284 523 104 forintban rögzítette [12], az eltérésre indokolást nem adott, azonban az ítéltábla észlelte, hogy az ítélet [7] bekezdése elírás folytán a szakértői véleményről eltérően tartalmazza a helység2 helyrajzi szám6 helyrajzi szám alatti ingatlan 2019. évi forgalmi értékét. Az ítéltábla a kötelesrész alapjának meghatározása során az ingyenesen jutatott termőföldek és a faállomány szakértők által meghatározott 2019. évi tényleges együttes értékét vette figyelembe.

[58] A kötelesrész alapja a helység1 helyrajzi szám10 helyrajzi szám alatti ingatlan ténylegesen örökhagyó tulajdonát képező tulajdoni illetőség figyelembevételével számítandó, az örökhagyó által az I. rendű alperesnek juttatott ingatlanok együttes értéke 2019. évben 267 947 403 forint, a faállomány értéke 13 355 774 forint, az ingyenesen jutatott vagyon 281 303 177 forint volt. A kötelesrész alapja Ptk. 7:80. § (1) bekezdése szerint tehát ezen ingyenesen jutatott érték és a hagyaték együttes összege (5 493 673 forint) csökkentve a hagyatéki teherrel (430 150 forint), azaz 286 366 700 forint, a felperesek részére járó kötelesrész 31 818 522 forint, melyet a Ptk. 7:83. § (1) bekezdése alapján az átadott hagyaték értékével csökkentve az I. rendű alperes – fejenként 29 987 298 forint összegben – köteles a felperesek javára megfizetni.

[59] Figyelemmel arra, hogy az I. rendű alperes által fizetendő összeg az elsőfokú ítéletben foglaltakhoz képest csupán elenyésző mértékben változott, az a pernyertesség-pervesztesség arányát érdemben nem befolyásolta, ezért az ítéltábla az elsőfokú eljárásban fizetendő, az elsőfokú bíróság által helytállóan megállapított perköltség összegét nem érintette.

[60] Az ítéltábla mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 382. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, míg ezt meghaladóan helybenhagyta, egyidejűleg az alperesek által hivatkozott elírásokat kijavította; figyelemmel arra, hogy a támogatások összege a perben bizonyított azt az ítélet rendelkező részében is ennek megfelelően tüntette fel.

[61] A II. rendű alperes vonatkozásában a fellebbezés nem, míg az I. rendű alperes vonatkozásában mindösszesen 6%-ban vezetett eredményre (a fellebbezéssel vitatott érték 26 665 418 forint, a fellebbezés folytán az alperes 1 619 836 forinttal kevesebbet köteles megfizetni). A felperesek a másodfokú eljárásban a pernyertességgel arányosan a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése szerint 475 684 forint ügyvédi munkadíjra tarthatnak igényt, melyből levonva a pernyertesség aránya szerint alpereseket megillető 59 998 forint ügyvédi munkadíjat és 29 999 forint illetéket, a felpereseket 317 691 forint ügyvédi munkadíj illeti meg, mely után a rendelet 4/A. § szerint

85 777 forint általános forgalmi adó felszámítására jogosultak. A perköltség megfizetésére az ítéltábla az alpereseket részesedésük arányában kötelezte.

Debrecen, 2021. szeptember 16.

Dr. Veszprémy Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Répássy Árpád s.k. bíró